

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗБАЛАНСОВАНИМ РОЗВИТКОМ МУНІЦИПАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Муніципальні утворення визнаються одним з найскладніших об'єктів управління в системі національної економіки, а розробка й реалізація стратегічних планів їх розвитку набуває ключового значення для забезпечення добробуту членів громад зокрема та суспільства в цілому. Нові задачі потребують нових технологій розробки управлінських рішень, передовсім стратегічного характеру.

Мейнстрім стратегічних перспектив муніципальних соціально-економічних систем визначається нині положеннями концепції збалансованого (сталого) розвитку. Її ідейно-змістове наповнення було вперше представлено у загальновідомому «Порядку денному на ХХІ століття» в Ріо-де-Жанейро в 1992 році і продовжує розвиватися до нині.

Для більшості муніципальних утворень засобами забезпечення збалансованого розвитку вважаються такі, як-от: структурна перебудова економіки; розв'язання соціальних проблем; поліпшення якості довкілля. Слід відзначити, що ці напрямки не є принципово новими. Муніципальна економіка за тих чи інших системних параметрів функціонування завжди мала забезпечувати ефективну алокацію ресурсів на основі адекватного інституціонального й організаційного забезпечення цілеспрямованого регулюючого впливу на територіальний соціально-економічний комплекс.

Сучасна постановка задач соціально-економічного розвитку набуває суттєво нового змісту, змінює акценти та внутрішню структурну першочерговість. Зазначене, обумовлено щонайменше трьома обставинами:

- концепція збалансованого розвитку муніципальних систем має базуватися на результатах інтегративної оцінки еколого-соціо-економічного положення території, оскільки характеристики розвитку різних територіальних утворень істотно різняться;

- згідно положень сучасної теорії муніципального розвитку, що включає в себе елементи концепції конкурентних переваг, запорукою успіху в стратегічній перспективі є формування ефективних механізмів міжмуніципальної взаємодії з охопленням економічної, екологічної та соціальної сфер життя в регіоні;

- в сучасному світі відбувається перегляд традиційних уявлень про джерела добробуту муніципального утворення: це не лише наявність вільних земельних і дешевих трудових ресурсів та виробничих потужностей, але й вміння поєднувати ці ресурси для досягнення стійких конкурентних переваг.

Останнім часом аналітики пропонують використовувати в управлінні розвитком просторових соціально-економічних систем, у тому числі й муніципальних, такий інструмент стратегування як форсайт [1]. Ця методологія, як відомо, виникла як відповідь на потребу прогнозування науково-технічних відкриттів, потім стала використовуватись в економіці, політиці й соціальній сфері. Важливим в методології форсайта як інструменту стратегування є не скільки її придатність до прогнозування майбутнього, стільки можливість узгодженої розробки рішень і досягнення консенсусу серед основних стейкхолдерів щодо візії майбутнього. Останнє забезпечує узгодження партикулярних інтересів різних соціальних груп, стимулюючи громадську активність [2].

Впровадження інструментів муніципального форсайта сприятиме формуванню у основних стейкхолдерів розвитку муніципальних утворень культури стратегічного мислення,

підвищенню рівня стратегічного управління, якості розробки та реалізації цільових програм, ефективній реалізації процесів децентралізації та впровадження системи бюджетування, орієнтованої на результат.

Список літературних джерел

1. Авцинова А., Меньшикова В. Форсайт как ключевая технология согласования групп интересов «стейкхолдеров» развития муниципальных образований в современной России // Социально-экономические явления и процессы. – 2012. – №12(046). – С.30-35.
2. Калюжнова Н., Третьяк В. Формирование форсайта в Иркутском регионе // Наука. Инновации. Образование. Форсайт: основы и практика применения. – 2008. – Вып. 5. – С.219-245.

Кушнірецька О.В., к.е.н., с.н.с.
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долишнього НАН України»

ПРОБЛЕМИ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

Потужним рушієм локального розвитку, інструментом подолання депресивності окремих регіонів та посилення їх конкурентоздатності, дієвим механізмом реалізації інноваційних підходів в організації інноваційного промислового виробництва є розвиток індустріальних парків. Основним документом, що регулює умови створення та функціонування індустріальних парків в Україні є Закон України «Про індустріальні парки». Вітчизняне законодавство також визначає систему державної підтримки для стимулювання розвитку індустріальних парків, що включає: звільнення ініціаторів створення (суб'єкти господарювання та керуючі компанії) у разі будівництва об'єктів у межах індустріального парку від пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту; надання керуючим компаніям та ініціаторам створення - суб'єктам господарювання за рахунок коштів Державного бюджету безвідсоткових кредитів, цільового фінансування на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків; звільнення керуючих компаній та учасників індустріального парку від сплати ввізного мита у разі ввезення устаткування, обладнання та комплектуючих до них, якщо такі не виробляються в Україні та не входять в групу підакцизних товарів, але будуть використані для облаштування індустріального парку та здійснення господарської діяльності у його межах.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України станом на 23.01. 2017 року до Реєстру індустріальних (промислових) парків внесено 17 індустріальних парків. Однак більшість існуючих проектних пропозицій та розроблених концепцій індустріальних парків є нереалізованими, а розвиток мережі індустріальних парків є більш декларативним, а не ефективним інструментом впливу на соціально-економічний розвиток регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності. Основною проблемою гальмування розвитку індустріальних парків є відсутність дієвих інституційних стимулів, брак політичної волі, загалом несприятливі умови підприємницької діяльності; амбівалентність фінансового стимулювання розвитку індустріальних парків з боку державного та місцевих бюджетів; нерегульованість податкових та митних преференцій для суб'єктів господарювання в межах індустріального парку; обмеженість інфраструктурного забезпечення розвитку індустріальних парків, пов'язана із складністю доступу до мереж електро-, газо- та